

Wieści znad Orzyca

e-Wieści 8

Nr 3(71)

ISSN 2080-024X

marzec 2013 rok

wersja dostępna tylko w Internecie www.tpz.k.pl www.naszkrasnosielc.tpz.k.pl

Wprowadzenie

Niniejsze wydanie *e-Wieści* stanowi uzupełnienie i rozwinięcie zarazem tych drukowanych Nr 3(71), których kolportaż nastąpił pod koniec marca 2013 roku, tuż przed świętami Wielkanocnymi. *e-Wieści 8* poszerzają znacznie tematykę powstania styczniowego z roku 1863 oraz 150. rocznicę obchodów jego wybuchu, a także obchody Dnia Patrona w drażdżewskiej szkole noszącej imię powstańca Edwarda Rolskiego.

Wiodącym tekstem w *e-Wieściach 8* jest artykuł autorstwa Tadeusza Kruka, który ukazał się również w wersji drukowanej *Wieści*. Uzupełnia go zestaw pytań wraz z odpowiedziami, stanowiącymi bazę do przeprowadzenia w Publicznej Szkole Podstawowej w Drażdżewie w marcu br. konkursu wiedzy o Patronie szkoły. Wydanie bogato ilustruje 30 prac plastycznych uczniów tej szkoły o tematyce powstańczej.

e-Wieści to sposób na uwiecznienie owoców pracy ludzkiej bez ponoszenia jakichkolwiek kosztów finansowych, zatem proszę Państwa o wyrozumiałość dla jedynie takiej formy publikacji.

Na uwagę zasługuje fakt podjęcia inicjatywy przez władze samorządowe uczczenia rocznicy powstania styczniowego, olbrzymi wkład pracy Pani Dyr. Barbary Kluczek, nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz rodziców i uczniów w zorganizowanie samej uroczystości - to budzi szacunek. Bezcenna zupełnie jest praca dzieci oraz ich udział we wszystkich etapach obchodów. Wielki szacunek środowiska oraz niezmiennie mój, budzi bezinteresowne, stałe i niezwykle profesjonalne działanie w obszarze historii Pana Tadeusza Kruka - tacy pasjonaci nie zdarzają się często, cenimy ich Dodatkowo uroczystości uwiecznił na nagraniu DVD Pan Stanisław Artur Płoski oraz technicznie opracował Pan Dariusz Sito - jak zwykle społecznie, dziękujemy.

Widoczna była w tych obchodach współpraca Polaków z Polakami, a przecież o to naszym przodkom w roku 1863 najbardziej chodziło.

Z poważaniem
Sławomir Rutkowski

150. rocznica powstania styczniowego

Nauką i sztuką uczcili pamięć Edwarda Rolskiego

Corocznie 12 marca szkoła w Drażdżewie, nosząca od 1969 r. imię Edwarda Rolskiego, obchodzi Dzień Patrona. W tym roku ta podniosła uroczystość zbiegła się z obchodami 150. rocznicy powstania styczniowego na ziemi drażdżewskiej (obszerna relacja w nin. *Wieściach*). Jednym z punktów programu było ogłoszenie wyników szkolnych konkursów: plastycznego (kl. I-III) i wiedzy o patronie szkoły (kl. IV-VI). W kategorii plastycznej zaprezentowano publiczności kilkadziesiąt przepięknych prac. Nagrody książkowe otrzymali: Natalia Wyszyńska (kl. I), Wojciech Heromiński (kl. II) i Marcin Wylot (kl. III). Moim zdaniem wszyscy mali autorzy zasłużyli na co najmniej wyróżnienia i dyplomy.

Natalia Wyszyńska, klasa I

W konkursie wiedzy o Edwardzie Rolskim najlepiej spisali się: Sebastian Jędrzejewski (kl. IV), Sandra Kisielewska (kl. V) i Daria Kruk (kl. IV), zajmując odpowiednio I, II i III miejsce. Cała trójka otrzymała książki i dyplomy.

Po złożeniu gratulacji jednej i drugiej grupie uczniów, co niniejszym czynię, mógłbym tę mini relację, jak każdą inną, najzwyczajniej zakończyć.

Jednak tym razem pozwolę sobie na pewne odstępstwo od tej zasady. Każda rocznica, niekoniecznie z serii tzw. okrągłych, skłania do refleksji, do zadumy. A już szczególnie, gdy dotyczy czyjejś śmierci. A tak właśnie jest w tym przypadku. 150 lat temu, 11 marca 1863 r. w drażdżewskim folwarku zginął podpułkownik Edward Rolski, komisarz powstańczy na województwo płockie. Miał zaledwie 26 lat. Wraz z nim poległo 49 jego współtowarzyszy powstańczej niedoli. Byli młodzi, podobnie jak on. I całe życie przed nimi...

Żywa początkowo pamięć o tych tragicznych wydarzeniach z biegiem czasu gasła. Kolejne pokolenia żyły swoimi problemami, gdyż czasy były nadzwyczaj niespokojne, trudne

i groźne. Doskonałą próbą przypomnienia o poległych powstańcach była, po 65 latach, inicjatywa ks. prob. Juliana Tyszkę wzniesienia w 1928 r. obok kościoła, pomnika ku ich czci.

Drugim przypomnieniem było nadanie szkole imienia Edwarda Rolskiego (1969). Mimo to, ogólna wiedza społeczeństwa o patronie, z braku materiałów i wiarygodnych opracowań, była - delikatnie mówiąc - niepełna. Skąpe relacje, rozsiane tu i ówdzie, nie zawsze miały pokrycie w faktach.

Kolejnego przypomnienia dokonał Cezary Kocot (1929-2013) artykułem: *Edward Rolski, Powstaniec Stycznia w dniu 11 marca 1863 roku w Drążdzewie* (*Wieści* 21/2008). Artykuł ten wypełnił częściowo pewne luki w tematyce powstańczej na naszym terenie oraz w biografii E. Rolskiego. Miałem okazję i przyjemność współpracować z Panem Cezarym Kocotem, m.in. w kwestii wyjaśnienia miejsca spoczynku Edwarda Rolskiego.

W 1928 r. pod wspomnianym powyżej kamiennym pomnikiem spoczęły ekshumowane szczątki E. Rolskiego i pozostałych powstańców, co potwierdzili naoczni świadkowie, w tym Władysław Kocot (1900-2000), były nauczyciel i kierownik szkoły w Drążdzewie. W okresie międzywojennym pod tym pomnikiem odbywały się manifestacje patriotyczno-religijne z udziałem dorosłych i społeczności szkolnej ku czci poległych powstańców. Napis na tablicy głosi: *Poległym powstańcom wdzięczni rodacy 1863-1928*. Po wojnie, wraz ze zmianą rzeczywistości politycznej, żywa niegdyś pamięć o powstaniu i jego bohaterach znów przygasła. Natomiast z chwilą przyjęcia E. Rolskiego na patrona szkoły (1969) wskazano - jako miejsce jego spoczynku - ziemny kurhan, zwany napoleońskim, położony nieopodal, ale już poza obrębem kościoła. Kurhan opatrzone nawet tablicą memoratywną. Był to prosty sposób na ominięcie świątyni i terenu przykościelnego przy świeckim charakterze obchodów Dnia Patrona.

Cieszę się, że od kilku lat cześć patronowi szkoły i pozostałym powstańcom oddawana jest znów we właściwym miejscu, tj. przed kamiennym pomnikiem, w bezpośrednim sąsiedztwie kościoła parafialnego.

W 2012 r., z myślą o zbliżającej się 150. rocznicy śmierci bohaterskiego powstańca, napisałem o nim artykuł pt. *Edward Rolski (1837-1863)* (*KZH* 9-10/2012). Następnie, w oparciu o zgromadzone materiały, opracowałem dla szkoły zestaw 100 pytań i odpowiedzi o życiu i działalności Edwarda Rolskiego.

Wojciech Heromiński, klasa II

Zestaw ten stanowił podstawę wiedzy o patronie dla uczniów kl. IV-VI przygotowujących się do udziału w konkursie. Test konkursowy, przeprowadzono 4 marca br., a wyniki ogłoszono, jak już wspomniałem, w Dniu Patrona szkoły.

Rozmowę z trójką laureatów - Sebastianem, Sandrą i Darią (swoją wnuczką) - rozpocząłem, oczywiście, od złożenia im gratulacji. Gratulacji ze wszech miar zasłużonych. Wyszli przecież niejako przed szereg, ponieważ nie są najstarsi w szkole, gdyż reprezentują klasy IV i V.

Na pytanie: *Jak się czujecie w roli zwycięzców?* - padła zgodna odpowiedź: - *Dobrze.*

- *Czy ktoś z Was spodziewało się tak dobrego wyniku, czy może wprost wygranej?* Tu odpowiedzi były nieco zróżnicowane, ale z lekką nadzieją na skrajne podium lub jego sąsiedztwo.

- *A kto Was poinformował o tym konkursie i zachęcił do udziału?*

- *Pani Aniela Szewczak, nasza pani od historii* - odpowiedzieli wspólnie. - *A mnie to także dziadek* - dodała Daria.

- *Czy pytania były trudne czy łatwe?*

- *Łatwe* - usłyszałem. Łatwe dla tych, którzy się nauczyli - wtrąć od siebie.

- *A może wiecie kto jest autorem tych - łatwych według Was - pytań?*

- *Nie wiem* (Sebastian).

- *Ja się domyślam, ale nie mam pewności* (Sandra).

- *Dziadek* (Daria). Nie przeczę.

- *Ile czasu zajęło Wam przygotowanie się do konkursu?*

- *Codziennie uczyłem się jednej strony* (Sebastian). Dziewczyny nie sprecyzowały odpowiedzi.

- *Czy przed konkursem dużo wiedzieliście o Edwardzie Rolskim?*

- *Na kilka pytań znalazłam odpowiedzi wcześniej* (Sandra).

- *Wiedzieliśmy, że jest patronem naszej szkoły* (Daria i Sebastian).

- *Co otrzymaliście w nagrodę?*

- *Książki i dyplomy* - odpowiedź wspólna.

- *Czy pamiętacie tytuły tych książek?*

- *Encyklopedia dla dzieci* (Sebastian).

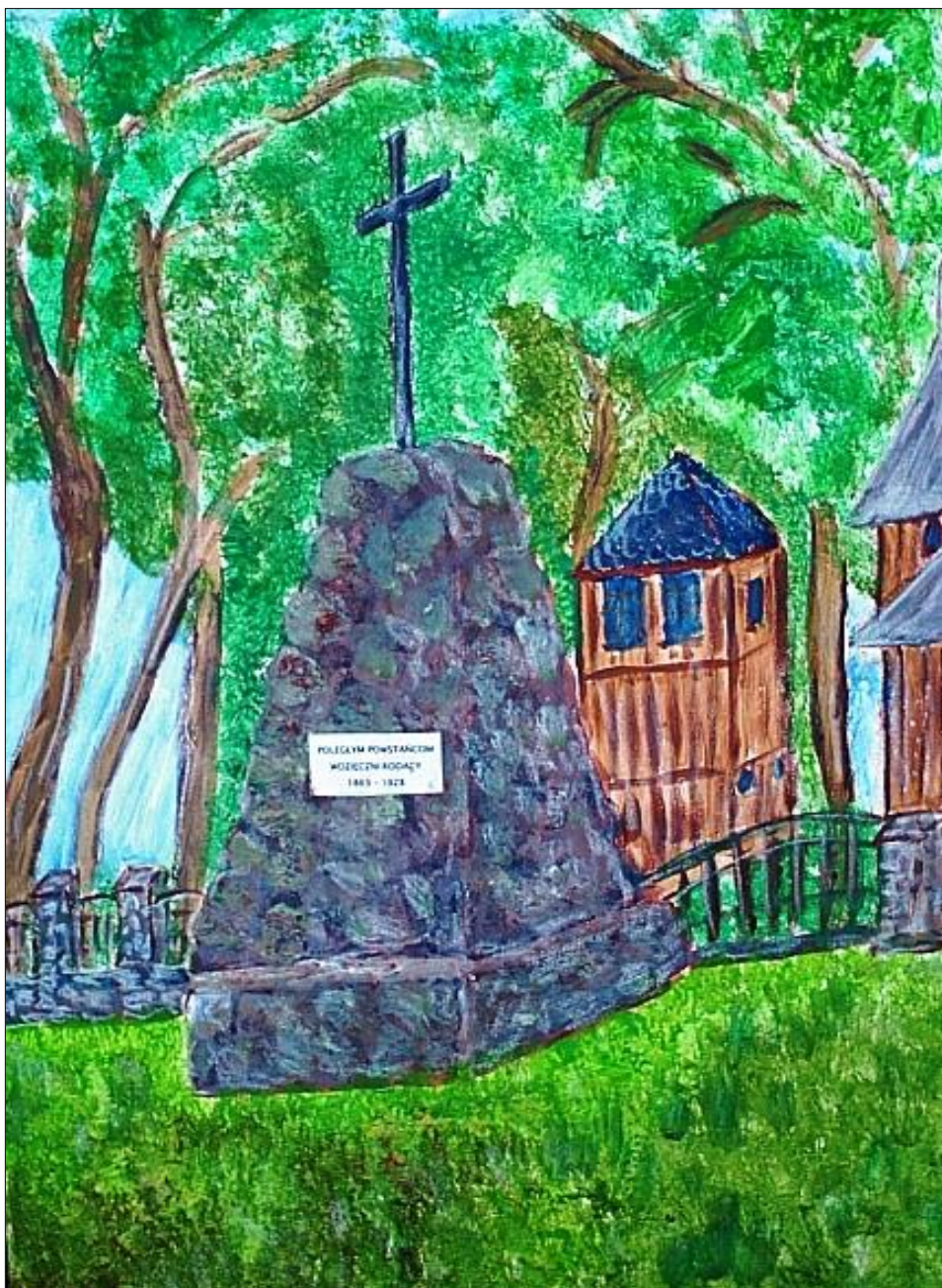
- *Naprawdę krótka historia prawie wszystkich* (Sandra).

- *Polska moja ojczyzna* (Daria).

Na pytanie, który to dla każdego z nich konkurs, nie pada natychmiastowa odpowiedź, ponieważ muszą poszperać w pamięci. Na pewno nie pierwszy, i nie jedyny, bo np. Sebastian przed dwoma laty, jako uczeń klasy drugiej, opanował perfekcyjnie obszerny materiał o życiu i pracy ks. Stefana Morki, patrona drąždzewskiego ronda. Wówczas również zwyciężył.

Dziękując za miłą rozmowę życząc laureatom konkursu wiedzy o Edwardzie Rolskim kolejnych udanych startów i podobnych sukcesów.

Tadeusz Kruk

Marcin Wylot, klasa III

Natalia Bastek, klasa III

Test wiedzy o Edwardzie Rolskim, patronie szkoły w Dąrdzewie

Podaj miejsce i datę urodzenia Edwarda Rolskiego.

Odp. Warszawa, 8 października 1837 r.

Jakie imiona nosili rodzice Edwarda Rolskiego?

Odp. Teodor i Marianna.

Jak brzmiało rodowe nazwisko matki Edwarda Rolskiego?

Odp. Rostkowska.

Jak miał na imię brat Edwarda Rolskiego?

Odp. Józef.

Ile lat żył Edward Rolski?

Odp. 26 (1837-1863).

Ile lat żył Józef Rolski?

Odp. 23 (1839-1862).

Jaki stopień wojskowy posiadał Teodor Rolski, ojciec Edwarda?

Odp. Kapitan.

Dokąd został zesłany Józef Rolski, brat Edwarda, za działalność antycarską?

Odp. Do Kaługi (miasto w Rosji położone na południowy zachód od Moskwy).

Kto jest autorem biografów braci Rolskich w Polskim Słowniku Biograficznym?

Odp. Stefan Kieniewicz.

Kto jest autorem powieści **Kuźnia**, w której występuje Edward Rolski?

Odp. Piotr Choynowski.

Kim z zawodu był Piotr Choynowski, autor **Kuźni**, powieści historycznej z lat 1861-1863?

Odp. Był pisarzem i tłumaczem.

Podaj imię i nazwisko głównego bohatera **Kuźni**, kuzyna Edwarda Rolskiego.

Odp. Jerzy Krasuski.

W których latach toczy się akcja powieści Piotra Chynowskiego pt. **Kuźnia**?

Odp. 1861-1863.

Jakie więzy rodzinne łączyły Teodora Rolskiego z Jerzym Krasuskim?

Odp. Kapitan Rolski był wujem Jerzego.

Co było celem częstych wizyt Edwarda Rolskiego na warszawskiej ulicy Podwale?

Odp. Garkuchnia Knothego (tania restauracja, jadłodajnia).

Kiedy, gdzie i w jakich okolicznościach zginął Edward Rolski?

Odp. 11 marca 1863 r. w folwarku w Dąrdzewie, podczas walki z oddziałem kozackim.

Paweł Kruk, klasa I

Mateusz Zajkowski, klasa I

Kacper Czarnecki, klasa I

Jaki tytuł nosiło podziemne pismo o tematyce powstańczej ukazujące się w Warszawie od sierpnia 1861 r.?

Odp. *Strażnica*.

Dokąd i w jakim celu, bez zgody rodziny, wyjechał z Warszawy w początkach 1862 r. Antoni Krasuski?

Odp. Antoni wyjechał do Genui, do polskiej szkoły wojskowej, w celu przeszkolenia oficerskiego w ramach przygotowań do wybuchu powstania.

W którym z warszawskich hoteli, podczas pobytu w stolicy w połowie 1862 r., mieszkał i kontaktował się z Edwardem Rolskim Jerzy Krasuski?

Odp. W hotelu Saskim, pokój nr 30.

Wymień dyrektorów szkoły w Drążdżewie od czasu nadania jej imienia Edwarda Rolskiego?

Odp. Marian Białczak (1958-1973), Kamila Kurowska (1973-1990), Zbigniew Jaworski (1990-1992), Barbara Nosarzewska (1992-2010), Barbara Kluczek (od 2010).

Wymień trzech uczestników konspiracyjnego spotkania w pokoju hotelowym u Jerzego Krasuskiego w 1862 r.

Odp. Agaton Giller, Zygmunt Padlewski i Edward Rolski.

Jaką pieśń śpiewali uczestnicy demonstracji antycarskich w Warszawie opisanych w *Kuźni* Chojnowskiego?

Odp. *Boże, coś Polskę*.

Kto dowodził rosyjskim plutonem piechoty, który okrążył stacjonujący w Drążdżewie oddział Zygmunta Padlewskiego?

Odp. Kapitan Klemontowicz.

Którzy dowódcy wojsk carskich związani są z atakiem na oddział powstańczy w Drążdżewie w marcu 1863 r.?

Odp. Gorielow, Klemontowicz, Toll, Wałujew.

Jakiego wydarzenia w Drążdżewie dotyczy następujący opis: „W osadzie wybuchła panika, powstańcy zaczęli się ubierać i szukać broni. Nim jednak zdążyli zająć stanowiska bojowe, zostali otoczeni i ostrzelani.”

Odp. Dotyczy ataku rosyjskiego na oddział powstańczy w drążdżewskim folwarku (11 III 1863 r.).

Ilu powstańców poległo na terenie folwarku w Drążdżewie?

Odp. 50.

Jakie dotkliwe straty, oprócz 50 poległych, ponieśli powstańcy w drążdżewskim folwarku?

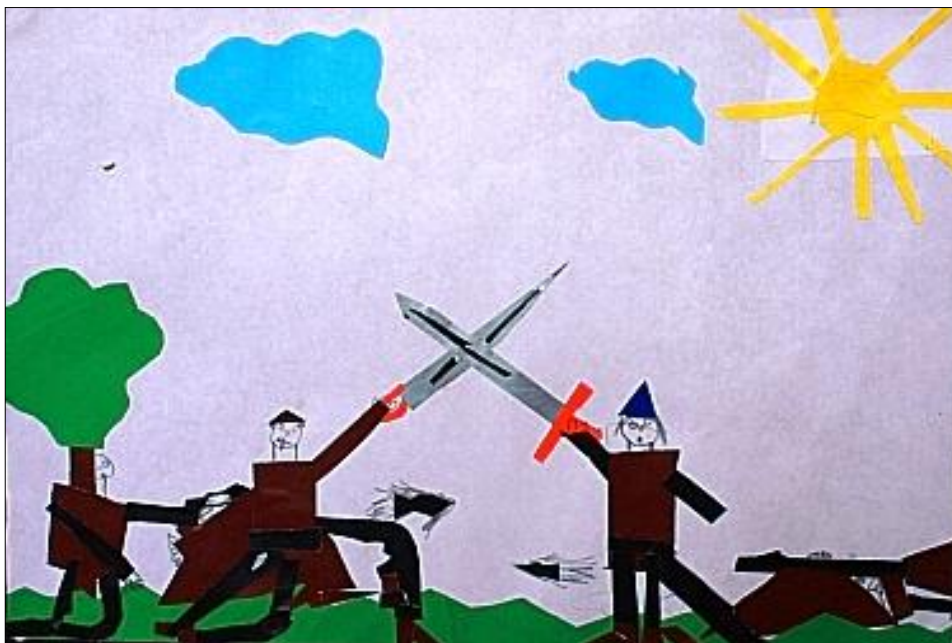
Odp. W ręce wroga dostało się 9 jeńców, 14 koni i kancelaria sztabu.

Kto był redaktorem *Strażnicy*?

Odp. Agaton Giller.

Kto zarządzał drążdżewskim folwarkiem w okresie powstania styczniowego?

Odp. Maurycy Rejchert.

Kacper Jurczewski, klasa I

Wojciech Kacprzyński, klasa I

Adam Sztynch, klasa II

Którędy, w czasach powstania, przebiegała droga łącząca Drążdżewo z Krasnosielcem?

Odp. Droga do Krasnosielca prowadziła przez część obecnego Drążdżewa Małego zwaną Gościńcem i Przytuły.

Które z obecnych drążdżewskich zabytków istniały już w okresie powstania styczniowego?

Odp. Kapliczka pomorowa przy rondzie (1831), tzw. kopiec napoleoński (z ok. 1815), spichlerz podworski (pocz. XIX w.). Czwartym zabytkiem jest drewniany kościół, który od 2007 r. znajduje się w Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu.

Jaki jest cel corocznych biwaków patriotycznych organizowanych na Polskiej Kępie od 2009 r.?

Odp. Poznanie lokalnej historii i uczczenie pamięci powstańców styczniowych walczących i poległych na terenie Drążdżewa i okolic.

Co mieściło się na warszawskiej stacji zajmowanej przez młodszego z braci Krasuskich - Antoniego?

Odp. Nielegalna drukarnia **Strażnicy**.

Kto był inicjatorem budowy w 1928 r. pomnika ku czci poległych w Drążdżewie i okolicy powstańców styczniowych?

Odp. Ks. Julian Tysza, proboszcz parafii Drążdżewo w latach 1928-1936.

Jakie pochodzenie społeczne miał Edward Rolski?

Odp. Pochodził z rodziny szlacheckiej.

Co się stało z majątkiem Rolskich w Garbatce?

Odp. Teodor Rolski sprzedał Garbatkę na skutek reformy uwłaszczeniowej.

Ile lat przeżył kapitan Teodor Rolski, ojciec Edwarda?

Odp. 77 lat (1784-1861).

Do kogo należało Drążdżewo w okresie powstania styczniowego?

Odp. Właścicielem Drążdżewa był Karol Krasieński (zm. 1870).

Gdzie pierwotnie pochowano Edwarda Rolskiego i pozostałych powstańców poległych w Drążdżewie?

Odp. Na cmentarzu przykościelnym. Powierzchnia parceli skrywającej prochy powstańców wynosiła około 2,5 ara.

Gdzie najczęściej, podczas pobytów w Warszawie, zatrzymywał się Teodor Rolski wraz z synami?

Odp. W hotelu Niemieckim przy ulicy Długiej.

Jak brzmi treść napisu na tablicy umieszczonej na kamiennym pomniku w Drążdżewie, miejscu spoczynku powstańców, w tym Edwarda Rolskiego?

Odp. „Poległym powstańcom wdzięczni Rodacy 1863-1928”.

Jaką funkcję podczas powstania styczniowego pełnił Edward Rolski?

Mateusz Wróblewski, klasa II

Magdalena Żebrowska, klasa III

Jakub Kęszczyk, klasa III

Odp. Był komisarzem wojskowym województwa płockiego.

Kto jest autorem opisu ekshumacji powstańców i budowy pomnika ku ich czci w Drądzewie?

Odp. Władysław Kocot, ówczesny nauczyciel miejscowej szkoły.

Jaki stopień wojskowy posiadał Edward Rolski?

Odp. Podpułkownik.

Czym adiutantem (żołnierzem pomocniczym) był Edward Rolski?

Odp. Był adiutantem Zygmunta Padlewskiego.

W którym miejscu powstańcy przekraczali Orzyc w Drądzewie?

Odp. Przeprawa znajdowała się w pobliżu zabudowań dworskich i drewnianego kościoła.

Jaka odległość dzieli miejsca powstańczych bitew drądzewskich: folwark i Polską Kępę?

Odp. Około 6 km.

Kiedy i gdzie, przed potyczką drądzewską, oddział Zygmunta Padlewskiego stoczył bitwę, w której Edward Rolski odznaczył się „walecznością i odwagą”?

Odp. 9 marca 1863 r. pod Myszyńcem.

Dokąd Zygmunt Padlewski poprowadził swój oddział po porażce drądzewskiej?

Odp. Udał się na teren powiatu mławskiego, gdzie 21 marca 1863 r. poniósł klęskę pod Radzanowem. Następnego dnia rozwiązał oddział powstańczy.

Jakie były dalsze losy gen. Zygmunta Padlewskiego po rozwiązaniu oddziału powstańczego po klęsce pod Radzanowem?

Odp. Zygmunt Padlewski został rozstrzelany w Płocku 15 maja 1863 r. przez żołnierzy carskich. Miał 28 lat.

Jaka dotkliwa kara spadła na Krasnosielc za sprzyjanie powstańcom styczniowym?

Odp. W 1869 r. Krasnosielec utracił prawa miejskie.

Która rocznica śmierci Edwarda Rolskiego przypadnie 11 marca 2013 r.?

Odp. 150.

Jaki organ i kiedy zatwierdził Edwarda Rolskiego na patrona szkoły w Drądzewie?

Odp. Kuratorium Okręgu Szkolnego Warszawskiego, 24 listopada 1969 r. Decyzję podpisał Marian Migdalski, ówczesny Kurator Okręgu Szkolnego.

Podaj pełną treść tablicy na ścianie frontowej obecnego budynku szkoły w Drądzewie.

Odp. „Szkoła Podstawowa im. Edwarda Rolskiego w Drądzewie / Drądzewo dn. 7 VI 1970 r.”.

Gdzie, kiedy i w jakim języku sporządzono akt zgonu Edwarda Rolskiego?

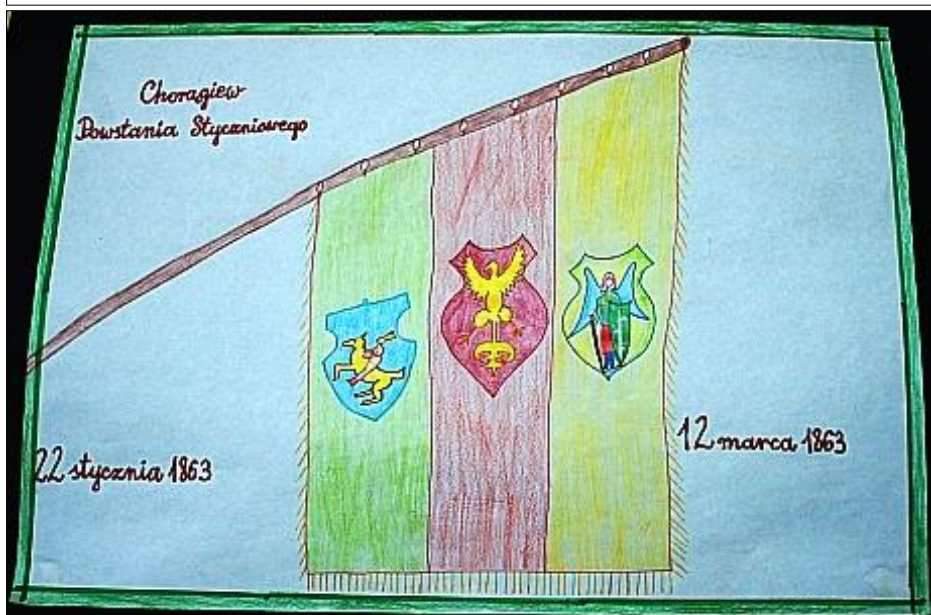
Odp. W kancelarii parafialnej w Krasnosielcu, 17 marca 1863 r., po rosyjsku.

Mateusz Śledzik, klasa II

Klaudia Gładkowska, klasa III

Karolina Mrozek, klasa III

Kto w 1969 r., na posiedzeniach Rady Pedagogicznej, referował sprawę nadania szkole w Drążdzewie imienia Edwarda Rolskiego?
Odp. Władysław Kocot - nauczyciel, były kierownik szkoły (1946-1958), popularyzator historii.

Kto kierował szkołą w Drążdzewie w roku nadania jej imienia Edwarda Rolskiego?
Odp. Marian Białczak, kierownik szkoły w latach 1958-1973.

Kiedy wybuchło powstanie styczniowe?
Odp. 22 stycznia 1863 r.
W jakim celu, w okresie przygotowań do wybuchu powstania, komisarz Edward Rolski przebywał w Liège w Belgii?
Odp. W sprawie zakupu broni dla województwa płockiego.

Podaj daty walk na terenie Drążdżewa podczas powstania styczniowego.
Odp. 11 marca 1863 r. - porażka oddziału pod dowództwem Zygmunta Padlewskiego w drążdżewskim folwarku; 26-29 czerwca 1863 r. skuteczna obrona Polskiej Kępy przez oddział dowodzony przez Józefa Trąmpczyńskiego (Polska Kępa - wzniesienie nad Orzycem w granicach administracyjnych Drążdżewa Nowego, w gminie Jednorozec).

Jaką funkcję w stołecznych władzach powstańczych sprawował Józef Rolski, brat Edwarda?
Odp. Był zastępcą Naczelnika Miasta Warszawy.

Jakich obrażeń doznał Edward Rolski w bitwie pod Myszynem 9 marca 1863 r.?
Odp. Był ranny w lewą rękę.

O czym zapewniała Polaków odezwa zastępcy Naczelnika Miasta Warszawy Józefa Rolskiego pt. „Karta o poborze”?
Odp. Odezwa zapewniała, że Centralny Komitet Narodowy (kierujący od 1862 r. ruchem spiskowym) nie dopuści do branki, czyli masowego poboru Polaków do wojska rosyjskiego.

Jaki cel miała branka, czyli masowy pobór Polaków do armii rosyjskiej, przeprowadzona w nocy z 14 na 15 stycznia 1863 r.?
Odp. Celem branki było niedopuszczenie do wybuchu powstania (zwanego później styczniowym).

Gdzie się znajduje i jak się potocznie nazywa miejsce upamiętniające powstańców z rozbitego w Drążdzewie oddziału Padlewskiego, którzy, ratując się ucieczką przez Orzyc, zostali schwytani przez kozaków?
Odp. Miejsce to znajduje się przy drodze z Raków do Papiernego Borku i nosi nieoficjalnie nazwę „Szubienica”.

Gdzie znajdował się drążdżewski folwark, miejsce porażki powstańców 11 marca 1863 r.?
Odp. Zabudowania folwarczne znajdowały się w okolicach, zachowanej do dzisiaj, jedynej budowli z tamtych czasów, czyli piętrowego budynku w sąsiedztwie kopca 1000-lecia.

Piotr Wróblewski, klasa II

Konrad Jurczewski, klasa I

Weronika Zadrozna, klasa I

Gdzie w Drążdzewie rozlokowani zostali powstańcy z oddziału Zygmunta Padlewskiego?
Odp. W folwarku i w karczmie.

Kto jest autorem „Pamiętnika anonima” opisu tragiczne wydarzenia powstańcze w drążdzewskim folwarku?
Odp. Józef Malinowski, uczestnik powstania.

Gdzie w Drążdzewie znajdowała się karczma?
Odp. W sąsiedztwie tzw. krzyżówek, czyli obecnego ronda.

Kto był właścicielem drążdzewskiej karczmy w czasie powstania styczniowego?
Odp. Żyd Jasek Szlajfer.

Jak nazywał się majątek administrowany przez Teodora Rolskiego?
Odp. Garbatka.

Kto z parlamentarzystów był szczególnie zaangażowany w budowę szkoły w Drążdzewie i nadanie jej imienia Edwarda Rolskiego?
Odp. Kamila Kurowska - posłanka na Sejm IV (1965-1969) i V kadencji (1969-1972), nauczycielka, a następnie dyrektorka szkoły w Drążdzewie.

Kto w rodzinie Rolskich posiadał order Virtuti Militari?
Odp. Kapitan Teodor Rolski, ojciec Edwarda i Józefa.

W jakich tragicznych wydarzeniach w Warszawie w 1861 r. uczestniczył Edward Rolski?
Odp. 27 lutego i 8 kwietnia 1861 roku brał udział w manifestacjach ulicznych przeciwko uciskowi caratu. W pierwszej zginęło pięciu Polaków, w drugiej ponad stu, a setki osób odniosło obrażenia.

Z jakiego dokumentu pochodzi następujący cytat: „... w dniu jedenastego marca roku bieżącego o godzinie jedenastej przed południem umarł Edward Rolski lat czterdzieści mający syn rodziców z imion oraz miejsca swego urodzenia nieznany, tudzież czy był kawaler albo żonaty nie jest wiadomem”?
Odp. Z aktu zgonu (nr 35 z 1863 r., parafia Krasnosielc).

Które szkoły w gminie Krasnosielc, poprzez przyjęcie patronatu, nawiązują do czasów powstania styczniowego?
Odp. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Edwarda Rolskiego w Drążdzewie i Publiczna Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Powstania Styczniowego w Rakach.

Kiedy nastąpiło oddanie do użytku obecnego budynku szkolnego w Drążdzewie?
Odp. 7 czerwca 1970 r.

Jakiego wydarzenia, związanego m.in. z Edwardem Rolskim, dotyczy poniższy zapis: „(...) parafianie (...) wykopali dość głęboki dół pod pomnik, do którego po rozkopaniu 1 zbiorowej mogiły i 8 mogił pojedynczych, poproznosili czaszki i całe kości powstańców (...).”
Odp. Jest to opis ekshumacji przeprowadzonej w Drążdzewie w 1928 r.

Wioletta Jakubiak, klasa II

Karolina Ochenkowska, klasa I

Jak brzmi pierwsza zwrotka hymnu szkoły w Drążdzewie?

Odp. *Już słońce zbudziło dzień nowy
I dzwonek do pracy nas wzywa,
Więc w górę podnieśmy swe głowy,
Niech wiedza do nich nam znow splywa.*

Kto w okresie międzywojennym utrwał na terenie Drążdzewa i okolic pamięć o Edwardzie Rolskim i innych bohaterach z czasów powstania styczniowego?

Odp. Adam Butler, mieszkaniec Drążdzewa, świadek walk powstańczych, m.in. na Polskiej Kępie.

Gdzie mieściła się szkoła w Drążdzewie w roku nadania (1969) jej imienia Edwarda Rolskiego?

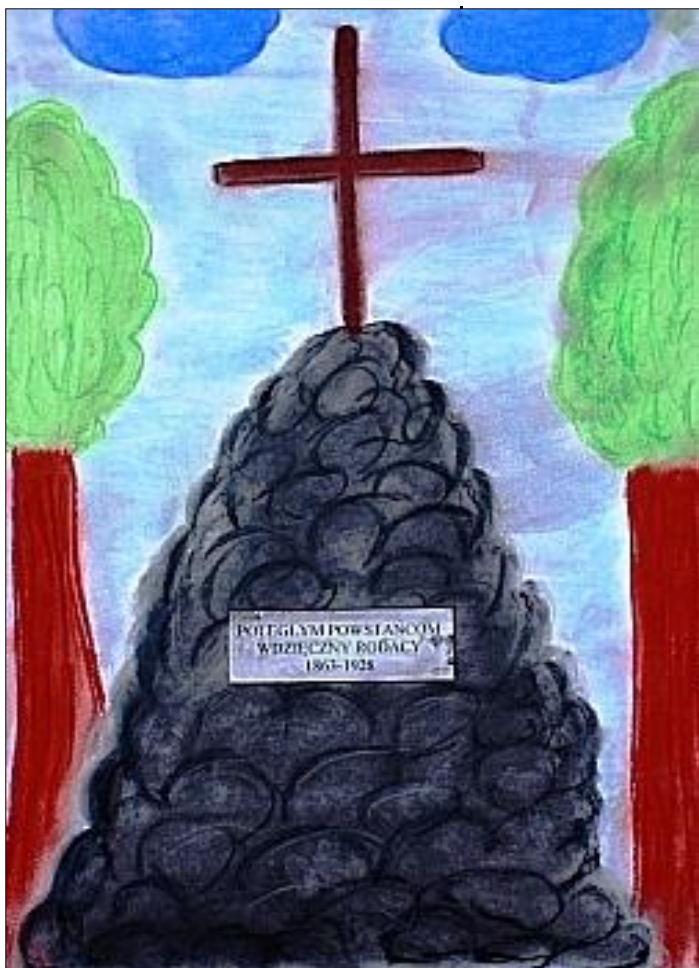
Odp. W latach 1945 -1970 szkoła mieściła się w byłym spichlerzu dworskim (od 2006 r. znajduje się tam punkt apteczny).

Którzy z powstańców styczniowych, spoczywających pod kamiennym pomnikiem przy kościele

w Drążdzewie, znani są z imienia i nazwiska?
Odp. Edward Rolski, Adam Motylowski, Robert Gutkowski - wszyscy trzej z Warszawy, Adam Jóźwiak z Budzyna k. Makowa Maz., Piotr Szyling z Ostrołęki.

Jak brzmi pełna nazwa szkoły w Drążdzewie?
Odp. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Edwarda Rolskiego w Drążdzewie.

Dlaczego Edward Rolski jest patronem szkoły w Drążdzewie?
(Odp. indywidualna).

Dorota Kęszczyk, klasa II

Paulina Goździewska, klasa II

Wiktoria Pluciennik, klasa II

Sylwia Jakubiak, klasa III

Weronika Gałązka, klasa I

Adrian Rykowski, klasa II

Oliwia Płuciennik, klasa II

Kacper Gwiazda, klasa I

Dwa obiekty w Drążdzewie mają patronów: szkoła - Edwarda Rolskiego, a rondo?

Odp. Rondo nosi imię księdza Stefana Morki, proboszcza parafii Drążdzewo w latach 1945 - 1974.

Do jakiego ugrupowania politycznego należał Edward Rolski?

Odp. Był aktywnym działaczem obozu „Czerwonych”, o poglądach zbliżonych z organizatorami antycarskich manifestacji z 1861 r.

W jaki sposób parafia Drążdzewo uczciła 65. rocznicę śmierci Edwarda Rolskiego i pozostałych powstańców poległych na jej terenie?

Odp. W 1928 r. ufundowano ku ich czci monumentalny pomnik z kamienia polnego.

Kto po II wojnie światowej kultywował pamięć o Edwardzie Rolskim i walkach powstańczych w Drążdzewie i okolicach?

Odp. Byli to m.in.: Władysław Kocot, ks. Stefan Morko, Franciszek Dawid, Marian Białczak, Wacław Łada.

Z jakiego utworu pochodzą słowa?

*Gdzieś nad rzeką, nad Orzycem,
Walczył Rolski z kozakami.
Tutaj poległ, na tej ziemi,
Wraz ze swymi żołnierzami.*

Odp. **Bohaterski oddział** - Joanna Skrobecka, kl. VII (1980).

Która rocznica urodzin Edwarda Rolskiego przypada w 2012 r.?

Odp. 175.

Kto jest autorem hymnu szkoły w Drążdzewie?

Odp. Franciszek Dawid, długoletni jej nauczyciel, polonista.

Z jakiej lokalnej piosenki pochodzi poniższa zwrotka?

*A nad szkołą czuwa,
ciesząc się uznaniem,
podpułkownik Rolski
bohater-powstaniec.*

Odp. **Moja wieś Drążdzewo** - w wykonaniu Darii Kruk, kl. III (2012).

Jak brzmiała treść tablicy (obecnie nieekspozowanej) upamiętniającej błędnie Edwarda Rolskiego na tzw. kopcu napoleońskim w Drążdzewie?

Maciej Michalak, klasa I

Odp. „W tym miejscu spoczywa dowódca oddziału powstańców bohater Edward Rolski. Zginął w czasie bitwy z kozakami carskimi w folwarku Drążdzewo w 1863 r.”

Kto, jako świadek, figuruje w akcie zgonu Edwarda Rolskiego?

Odp. „Tadeusz Szychowski wójt Gminy Krasnosielckiej lat pięćdziesiąt pięć i Michał Wojciechowski lat pięćdziesiąt dziewięć mający rachmistrz w Drążdzewie zamieszkali”.

Wymień miejsca w Drążdzewie i najbliższej okolicy związane z powstaniem styczniowym.

Odp. 1) teren podworski w Drążdzewie - miejsce śmierci E. Rolskiego (okolice kopca 1000-lecia),

2) kamienny pomnik przy kościele - miejsce spoczynku E. Rolskiego i innych powstańców,

3) cmentarz w Drążdzewie - miejsce spoczynku Adama Butlera, powstańca,

4) Polska Kępa (Drążdzewo Nowe) - miejsce walk w czerwcu 1863 r.,

5) „Szubienica” - miejsce kaźni powstańców, przy trasie Raki - Papierny Borek,

6) szkoła w Drążdzewie im. Edwarda Rolskiego,

7) szkoła w Rakach im Bohaterów Powstania Styczniowego.

Podaj dokładny adres szkoły w Drążdzewie.

Odp. Drążdzewo 62, 06-214 Krasnosielc.

Pod jakim hasłem przebiega doroczny, wrześniowy rajd pieszy krasnosielckich gimnazjalistów po miejscach związanych z powstaniem styczniowym, na naszym terenie?

Odp. „**Śladami historii**” po Ziemi Krasnosielckiej (na trasie: Raki - Drążdzewo - Polska Kępa).

Jakie wydarzenie związane ze szkołą w Drążdzewie miało miejsce 24 listopada 1968 r.?

Odp. Wmurowanie aktu erekcyjnego pod budowę obecnego budynku szkolnego.

Na który dzień, po nadaniu szkole w Drążdzewie imienia Edwarda Rolskiego, ustalono święto jej Patrona?

Odp. 12 marca.

Która pieśń w okresie powstania styczniowego pełniła rolę hymnu ogólnonarodowego?

Odp. „**Z dymem pożarów**” (słowa: Kornel Ujejski, muzyka: Józef Nikorowicz).

Opracował: Tadeusz Kruk

Drążdzewo Małe, 8 października 2012 r.

(w 175. rocznicę urodzin Edwarda Rolskiego)

Wybrana bibliografia

Dariusz Budny, Krasnosielc i okolice w okresie powstania styczniowego, „Krasnosielcki Zeszyt Historyczny” 2010, nr 3.

Piotr Choynowski, Kuźnia, Warszawa 1957.

Jerzy Dziewirski, Powstanie Styczniowe w Puszczy Zielonej [w:] 120. rocznica Powstania Styczniowego na ziemiach województwa ostrołęckiego 1863-1983, Warszawa 1984.

Zofia Kęszczyk, Jak zginął Edward Rolski, „5 Rzek” 1963, nr 4.

Cezary Kocot, Powstanie styczniowe 1863 roku w Drążdzewie (mps), Drążdzewo 2008.

Cezary Kocot, Pisma urzędowe z 2008 r. dotyczące kopca ziemnego w Drążdzewie (mps).

Władysław Kocot, Moje wspomnienia (rps).

Tadeusz Kruk, Drążdzewo - echa powstania styczniowego, „Wieści znad Orzycy” 2008, nr 3.

Tadeusz Kruk, Edward Rolski 1837-1863, „Krasnosielcki Zeszyt Historyczny” 2012, nr 9-10.

Tadeusz Kruk, Jak zginął Edward Rolski (art. polemiczny), www.drazdzewo.pl.

Wacław Łada, Jak naprawdę zginął d-ca oddziału bohater-powstaniec Edward Rolski w r.1863 w czasie bitwy z kozakami carskimi w folw. Drążdzewo (rps 1970).

Stanisław Zieliński, Bitwy i potyczki 1863-1864, Rapperswil 1913.

Wieści znad Orzycy

miesięcznik
Towarzystwa
Przyjaciół Ziemi
Krasnosielckiej

egzemplarz bezpłatny

Wydawca: Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Krasnosielckiej, 06-212 Krasnosielc, ul. Rynek 39a, tel. 29 71 75 205

Nr konta TPZK: 29 8917 0001 0000 1544 2000 0010 Bank Spółdzielczy w Krasnosielcu

Redaktor wydania: Sławomir Rutkowski kom. 796 030 115 rutkowski.plus@gmail.com,

Współpraca: Tadeusz Kruk kom. 885 157 121, tadeusz.kruk@onet.eu,

Zdjęcia: Stanisław Artur Płoski, ploskisa@wp.pl

Zespół redakcyjny zastrzega sobie prawo do skracania i adiustacji publikowanych tekstów, a także opatrywania ich własnymi tytułami. Poglądy wyrażane w artykułach są poglądami ich autorów, a nie wydawcy. Wydawca może wykorzystywać powtórnie lub udostępniać materiały wcześniej opublikowane przez TPZK.

Nakład: publikacja jedynie w formie elektronicznej na stronach www.tpzk.pl oraz www.naszkrasnosielc.tpzk.pl